

Η συνήγορος της μετανοίας και κατήγορος της αμαρτίας

Ορθοδοξία / Θεία Λατρεία

πρωτοπρεσβύτερος π. Αντώνιος Χρήστου, Θεολόγος - ΜΑ (Ορθόδοξη Θεολογία) ΕΑΠ

Αγαπητοί Αναγνώστες επειδή είναι το πρώτο μας άρθρο εντός της Μεγάλης Τεσσαρακοστής του 2021, να ζητήσουμε ταπεινά συγγνώμη και να ευχηθούμε καλό στάδιο μέσα από τη καρδιά μας! Την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές (Καθαρά Δευτέρα 15/3/2021 μετά το Μεγάλο Απόδειπνο), έχουν ολοκληρωθεί οι Ιερές Ακολουθίες της Α΄ ημέρας των Νηστειών και ήδη η καρδιά μας έχει λάβει γεύση του κατανουκτικού κλίματος της περιόδου. Όπως έχουμε τους ύμνους στο μυαλό και την καρδιά μας νωπά και φρέσκα, σκεφτήκαμε να τα μοιραστούμε μαζί σας μέσω από αυτό το άρθρο, γιατί είναι σημαντικά και νοηματοδοτούν όλο το πνευματικό αγώνα της περιόδου. **Ας αρχίσουμε :**

Στην αρχή του Όρθρου ψάλλαμε : «Τῆς Νηστείας τῇ θείᾳ ἀπαρχῇ, κατάνυξιν κτησώμεθα ψυχῆς, ἐκβοῶντες· Δέσποτα Χριστέ, τὴν προσευχὴν ἡμῶν δέξαι, ἐκλεκτὸν ὡσπερ θυμίαμα, καὶ ῥῦσαι δεόμεθα δυσώδους φθορᾶς ἡμᾶς, καὶ κολάσεως φρικτῆς, ὁ μόνος ὑπάρχων εὐδιάλλακτος». Είπαμε δηλαδή στον Κύριο :

«Με την ιερή έναρξη της Νηστείας, ας αποκτήσουμε κατάνυξη ψυχής φωνάζοντας· Κύριε Χριστέ, δέξου την προσευχή μας ως εκλεκτό θυμίαμα, και απάλλαξέ μας, παρακαλούμε, από τη βρομερή φθορά, και από τη φρικτή κόλαση, Εσύ που είσαι ο μόνος εύκολος στη συμφιλίωση». Η κατάνυξη στη ψυχή, φυσικά δεν είναι αυτοσκοπός, ούτε αποκτιέται με τις ανθρώπινες δυνάμεις και ικανότητες, γίνεται με τη φώτιση του Κυρίου δια των Ιερών Ακολουθιών και είναι σημαντικό να προσπαθούμε με την νηστεία και την γενικότερη εγκράτεια να γινόμαστε «καλοί αγωγοί» της Χάριτος Του Θεού. Όταν ζει ο Κύριος εντός μας, τότε εκεί είναι και ο παράδεισος και δεν μας αγγίζει καμία κόλαση, κανένα σκοτάδι αρκεί να έχουμε αυτή την ειρήνη-συμφιλίωση με τον Κύριο, να μη μας ελέγχει κάτι από την παραβίαση των εντολών Του.

Συνεχίζοντας στην ίδια Ακολουθία λέχθηκαν τα εξής : «Τὴν πάνσεπτον ἐγκράτειαν, ἐναρξώμεθα φαιδρῶς, ἀκτῖνας ἀπολάμποντες, τῶν ἁγίων ἐντολῶν, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀγάπης τὴν λαμπρότητα, προσευχῆς τὴν ἀστραπὴν, ἀγνείας καθαρότητα, εὐανδρείας τὴν ἰσχύν, ὅπως λαμπροφόροι προφθάσωμεν, εἰς τὴν ἁγίαν καὶ τριήμερον Ἀνάστασιν, τὴν καταλάμπουσαν ἀφθαρσίαν τῷ κόσμῳ». Σε νέα Ελληνικά είπαμε : «Ας αρχίσουμε με χαρά την πάνσεπτη εγκράτεια, ακτινοβολώντας τις ακτίνες των αγίων εντολών του Χριστού του Θεού μας· Τη λαμπρότητα της αγάπης, τη λάμψη της προσευχής, την καθαρότητα της αγνότητας, τη δύναμη της ανδρείας· Για να φθάσουμε λαμπροφωρώντας στην αγία και τριήμερη Ανάσταση, η οποία λάμπει στον κόσμο την αφθαρσία». Τονίζει ο ιερός Υμνογράφος και δι' αυτού όλοι Θεοφόροι Πατέρες, πως ότι κάνουμε για τον

Κύριο (στη προκειμένη περίπτωση την εγκράτεια) αξίζει να γίνεται με χαρά, εγκάρδια και όχι με γκρίνια και αυτό που λέμε «μισή καρδιά». Είναι επίσης σημαντικό να καταλάβουμε ότι άλλο είναι η νηστεία ως εφαρμογή των εντολών του Κυρίου (που ήδη είχε θεσπιστεί στο παράδεισο και δυστυχώς οι Πρωτόπλαστοι παραβίασαν) και άλλο είναι διατροφικές συνήθειες που απλά γίνονται για λόγους υγείας ή αισθητικής και σιλουέτας ή για λόγους οικολογικής ευαισθησίας (vegan) κτλ., αλλά δεν έχουν κίνητρο την εφαρμογή την αγάπη και την υπακοή στο θέλημα Του Θεού. Τέλος ο ύμνος έχει αξία στη ποιοτική διαβάθμιση που ακολουθεί α) Λαμπρότητα αγάπης, β) Λάμψη προσευχής, γ) Καθαρότητα αγνότητας, δ) δύναμη ανδρείας και αυτά έχοντας σκοπό και προορισμό ε) την λαμπροφορία της τριήμερης Ανάστασης που φέρνει στον άνθρωπο αφθαρσία από τα πάθη, τις αμαρτίες και αυτόν τον ίδιο τον θάνατο.

Στην Β΄ Ωδή του Α΄ Κανόνος της Καθαρής Δευτέρας είπαμε: «Ίδε καιρός, Ίδε ημέρα σωτήριος, ή τῆς Νηστείας εἴσοδος, ψυχῆ, γρηγόρησον, καὶ παθῶν τὰς εἰσόδους, ἀπόκλεισον Κυρίω, ἑνατενίζουσα». Είπαμε δηλαδή με απλά λόγια : «Να καιρός, να ημέρα σωτηρίας, η έναρξη της Νηστείας· Ψυχή μου, ξύπνα, και κλείσε τις εισόδους των παθῶν, ατενίζοντας τον Κύριο». Δεν ξέρουμε πόσο το έχουμε συνειδητοποιήσει εμείς ως πιστοί, γιατί έχουμε ταυτίσει την ημέρα με εξοχή, χορούς, τραγούδια, πέταγμα αετού και νηστήσιμα εδέσματα, αλλά βλέπουμε πόσο επιφανειακά είναι όλα αυτά σε σχέση με αυτά που μας καλεί η Εκκλησία, σε μια εγρήγορση, σε ένα ξύπνημα και σε μια φυλακή των αισθήσεων από τα πάθη και τις αμαρτίες, για να έχουμε ελπίδα θεοπτίας και σωτηρίας.

Στην Γ' Ωδή του Β' Κανόνος της ίδιας ημέρας αναφέραμε και τα εξής : «Βρῶσιν Ἀδάμ, ἔφαγε, καὶ Παραδείσου αὐτόν, ἡ ἀκρασία ἔξωσεν, ἡμᾶς δὲ Κύριε, ἡ Νηστεία λαβοῦσα, ἀξιούς μετανοίας, δείξει φιλόνηρωπε». Σε απλή μετάφραση : «Ἐφαγε ο Αδάμ κάποια τροφή, και η ἔλλειψη εγκράτειας τον ἔβγαλε ἀπὸ τον παράδεισο· Και εμάς, αν μας αναλάβει η Νηστεία, θα μας κάνει ἀξιούς της μετανοίας, φιλόνηρωπε». Εδώ βρίσκεται η ἀπάντηση στο γιατί νηστεύουμε, καθώς υπάρχουν διάφοροι «πιστοί» που ἀμφισβητοῦν γιατί να νηστεύουμε, ἀλλά και σχετικοποιοῦν την πνευματική της ἀξία. Συστηματικά τις μεγάλες ἡμέρες της νηστείας, κυκλοφοροῦν ἀπὸ διάφορους και ἰδιαίτερα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διάφορες εικόνες που δείχνουν φτωχὰ και ἐξαθλιωμένα παιδάκια, με κείμενα που προτρέπουν να κάνουμε «φιλονηρωπία» και να τα ταΐσουμε και αν το κάνουμε αυτό, προτρέπουν να μη νηστεύουμε ποτέ! Αναρωτιόμαστε ποιος εἶπε ὅτι μια ἀρετή παρακάμπτετε με ἄλλη (γιατί εἶναι ἀρετή και η νηστεία και ὄχι ἀπλὰ μέσω προς σκοπό ὅπως θεωρεῖται ἀπὸ τους περισσότερους και κατὰ τη γνώμη μας λανθασμένα, ἀλλά οὔτε φυσικά εἶναι και αυτοσκοπός, χωρίς τα υπόλοιπα που λέει ο ὕμνος, δηλαδή να δείξουμε ἔργα μετανοίας για να σωθούμε) και ποιος εἶπε ὅτι χρειάζεται μόνο η φιλονηρωπία και ὄχι και η νηστεία και η εγκράτεια, ἀφού δια της ἀκρασίας (της παραβίασης της ἐντολής του Θεοῦ δηλαδή και την κατάλυση της νηστείας) ο ἄνηρωπος ἔχασε τον παράδεισο, με την υπακοή ὄμως στο θέλημα του Θεοῦ και την νηστεία ἔχει την δυνατότητα να γίνουμε ικανοί της δωρεάς του Θεοῦ, της σωτηρίας του δηλαδή στον ἐπαναπατρισμό μας στον παράδεισο.

Τέλος θα παραθέσουμε ἀπὸ τα ἀπόστιχα του Ὁρθρου που εἶπαμε τα εξής

σημαντικά : «Ἐλήλυθεν ἡ Νηστεία, ἡ μήτηρ τῆς σωφροσύνης, ἡ κατήγορος τῆς ἁμαρτίας, καὶ συνήγορος τῆς μετανοίας, ἡ πολιτεία τῶν Ἀγγέλων, καὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, οἱ πιστοὶ ἀνακράξωμεν· ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς». Με απλά λόγια ψάλλαμε : «Ἦλθε ἡ Νηστεία, ἡ μητέρα τῆς σωφροσύνης (τῆς σύνεσης), που εἶναι κατήγορος τῆς ἁμαρτίας καὶ υπερασπιστὴς τῆς μετανοίας, ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων· Οἱ πιστοὶ ἀς φωνάξουμε· Θεέ, ἐλέησέ μας». Βλέπουμε τὸν οὐσιαστικὸ πνευματικὸ χαρακτήρα τῆς νηστείας καὶ τὰ ἀμεσα ἀποτελέσματά τῆς ὅταν ἀσκεῖται σωστά καὶ ὄχι ἐξωτερικά καὶ υποκριτικά. Ὁ ἄνθρωπος με τὴ νηστεία γίνεται κύριος τοῦ εἰσαυτοῦ τοῦ καὶ ὄχι δούλος τῶν ἐνστίκτων τοῦ, τῶν παθῶν καὶ ἁμαρτιῶν τοῦ. Ὁ πιστὸς ἔτσι εἰσέρχεται με καλὲς προϋποθέσεις στὴ μετάνοια καὶ οὐσιαστικά μιμείται τοὺς Ἀγγέλους που ἀπὸ τὴν φύση τοὺς νηστεύουν καὶ ἐγκρατεῦνται (ὡς ἀσώματοι) καὶ υπηρετοῦν τὸν Θεό.

Κλείνοντας τὸ ἀρθρο μας ἀδελφοί μου, γνωρίζουμε ὅτι παρουσιάσαμε πολὺ λίγα καὶ τὰ ἀναλύσαμε ἐπίσης πολὺ σύντομα, ἀλλὰ ζητάμε τὴν κατανόησή σας γιὰ τὴν οἰκονομία τοῦ χώρου τῆς στήλης που ἔχουμε στὴ διάθεσή μας. Θέλουμε νὰ πιστεύουμε ὅμως, ἔστω καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λίγα, ὅτι θα ἐκτιμήθηκε ἀπὸ ὅλους ὁ πλοῦτος τῆς ὀρθόδοξης ὑμνολογίας, ἡ κατανυκτικὴ περίοδος που ξεκίνησε στὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνη ἐκ μέρους μας νὰ παράγουμε καρπὸς μετανοίας καὶ νὰ ἀγωνισθούμε ἐντατικά κατὰ τῶν παθῶν καὶ ἁμαρτιῶν μας. Καλὴ δύναμη νὰ ἔχουμε ὅλοι!

<https://bit.ly/3dc78F2>